

Med godt vannmiljø som felles mål - utfordringer i landbruket

Norge har mye vann. Sånn sett er vi heldige. Men ikke alt vann har tilfredsstillende kvalitet. Det vil alltid være en naturlig tilførsel av jord og næringsstoffer til vann, men menneskelig aktivitet bidrar til at denne mange steder blir større enn godt er. Landbruket, både jord- og skogbruk, bidrar med en betydelig andel i så måte. Skogsdrift øker i mange tilfeller avrenningen fra skogarealer. Mer konstant er avrenningen fra jordbruksarealer og andre potensielle forurensningskilder i jordbruket.

Sammen med resten av Europa har Stortinget bestemt at det skal gjennomføres et stort løft for all vannforvaltning. Arbeidet styres av vannforskriften av 15.12.2006. Her beskrives miljømål og hvordan det skal arbeides for at disse skal nås, samt frister for dette.

Vann deles i 5 klasser etter økologisk tilstand (se figuren), og målet er at alt vann skal ha god eller svært god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021, med visse unntak. Landet er inndelt i vannregioner, som igjen er delt inn i vannområder, der vi tilhører **Vannområdet Hurdalvassdraget/Vorma**.

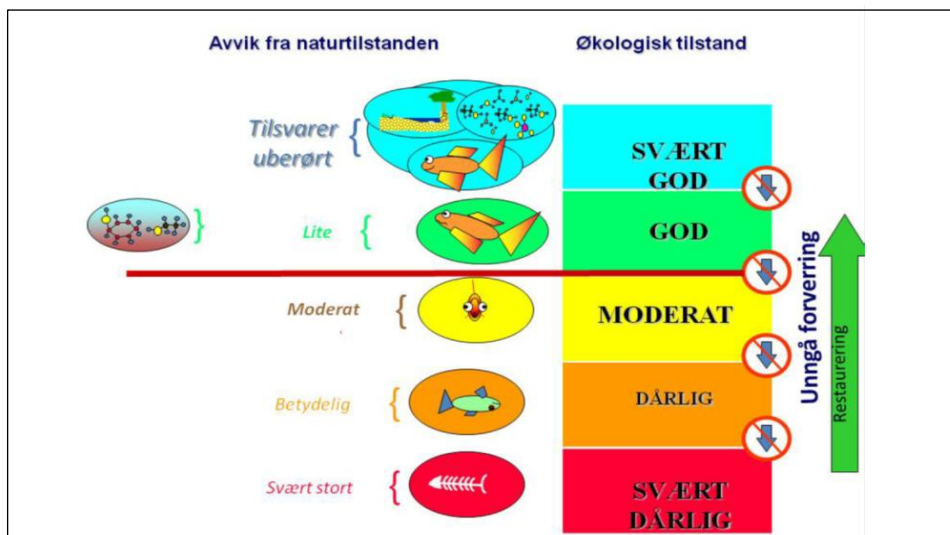
Vannområdet deles videre inn i vannforekomster bestående av nedslagsfeltene til bekker og elver innenfor området, f.eks.

vannforekomsten «Nessa» i Eidsvoll som omfatter Nessas nedslagsfelt.

Noen vannområder som Leira, Morsa og Haldensvassdraget, har kommet lenger enn oss i dette arbeidet da de har vært «pilotområder» i planperiode 1. Nå er turen kommet til oss i planperiode 2, og arbeidet har så langt bestått av å klargjøre tilstanden i våre vannforekomster, og på det grunnlag å utarbeide en **lokal tiltaksanalyse** (se www.huvo.no). Denne analysen inneholder opplysninger om miljøtilstanden, tilførselsberegninger og avlastningsbehov, en oversikt over foreslåtte tiltak mm.

Behov for videre problemkartlegging er også en del av tiltaksanalysen. Her kan nevnes problematikken rundt våre «leirelver», dvs. vassdrag som renner gjennom leirjord. Disse har en naturlig variasjon i innhold av erosjonsmateriale som vi så langt vet for lite om. Her trengs mer forskning for å kunne skille den menneskeskapte forurensingen fra den naturlige, noe som er viktig for å sette inn de riktige tiltaka.

I tidligere omganger med miljøtiltak i jordbruket har vi fokusert på de åpenbare forurensningskildene som erosjon ved høstpløying og avrenning fra utette gjødsellagere uten noe stort fokus på kost/nytteberegning. Nå skal vi fortrinnsvis velge de tiltaka som gir størst effekt i forhold til kostnadene.

Det videre arbeidet for landbrukets del blir nå, ut fra hva behovet er i de ulike vannforekomstene, å velge ut de tiltaka som er mest effektive og på en økonomisk minst belastende måte kan bidra til at miljømålene nås innen fristen. Dette må gjøres på foretaksnivå, evt. eiendomsnivå.

Aktuelle tiltak i landbruket

I **jordbruket** har vi disse tiltaka å velge mellom:

- Tiltak mot punktutslipp
- Hydrotekniske tiltak (kummer og rør)
- Grasdekte vannveger
- Vegetasjonssoner
- Fangdammer
- Gjødselplanlegging
- Miljøtilpasset (= endra) jordarbeiding
- Miljørådgivning til enkeltforetak.
- Andre jordbrukstiltak

Som vi ser er dette tiltak vi kjenner fra før. Oppgaven blir nå å perfektionere arbeidet, dvs. øke innsatsen der det er nødvendig av hensyn til

vannkvaliteten. Tiltaka må som hovedregel planlegges i samarbeid med brukerne og/eller eierne av landbrukseiendommene. Når det gjelder miljøtilpasset jordarbeiding kan juridiske virkemidler bli aktuelle, men en håper å unngå å måtte ty til for eksempel forbud mot høstpløying.

I **skogbruket** handler det mest om å ta hensyn under skogsdrifter:

- Så langt som mulig tilpasse hogsten etter værforholda
- Anlegge driftsveger med tanke på å unngå erosjon i kjørespor
- Bevare myrer og bekker urørt
- Bevare breie kantsoner med trær og busker langs myrer, sjøer og vassdrag.

Det dreier seg altså i hovedsak om å oppfylle gjeldende standarder for skogsdrift («Norsk PEFC skogstandard»). Da det meste av tømmeret tas ut av entreprenører vil et betydelig praktisk ansvar hvile på disse i tillegg til på skogeierne.

Mer informasjon finnes på:
www.vannportalen.no, www.huvo.no
 og i Vannforskriften (Forskrift om rammer for vannforvaltningen (av 15.12.2006).

Informasjonsfolderen er utarbeidet av det interkommunale Vannområdet Hurdalsvassdraget/ Vormå, 2015.
 Foto: Trygve Høel-Knai og Helge B. Pedersen

